

Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet

ЗОБО «Центр підтримки угорської культури»

90202 Beregszász, Széchenyi u. 59 B.

Tel./fax: + 380 3141 42815, e-mail:titkarsag@mekk.uz.ua, kmmi@swi.net.ua Honlap:

www.kmmi.org.ua

KMMI Hírlevél, I. évfolyam, 14. szám. 2009. november 30.

RENDEZVÉNYEK NOVEMBERBEN

2009. november 10. Az Irodalmi Karaván című programsorozat keretén belül mutatták be az Együtt című kárpátaljai irodalmi folyóiratot Edelény város könyvtárában. A rendezvény közönségét és meghívott vendégeit Budai Erzsébet, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai és Közművelődési Intézet igazgatója és Hadobás Pál az edelényi Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum igazgatója köszöntötte. Dupka György, a folyóirat felelős kiadója beszélt a kárpátaljai magyarok jelenlegi helyzetéről, az aktuális politikai és kulturális viszonyokról, az Együtt című folyóirat keletkezéséről, munkatársairól. Vári Fábián László, szerkesztőbizottsági elnök kortárs kárpátaljai írókról emlékezett, kiemelve szerepüket a magyar irodalmi életben. Bakos Kiss károly költő a szerkesztőségi munkáról, és a költészetéről értekezett. A tartalmas, értékes délután záróakkordjaként a szerkesztők saját műveikből olvastak fel a megjelent olvasóközönségnek. A rendezvényt megtisztelte M. Takács Lajos irodalomtörténész, az emlékezetes kárpátaljai antológia, a Vergődő szél összeállítója is.

2009. november 13. péntek, 11. 30. óra. A Svájci Nagykövetség Rezidenciáján a Zürichi-Magyar Történelmi Egyesület fennállásának 25. Évfordulója alkalmából 40 aktív tagjának és díszvendégének díszbédéllel egybekötött találkozót szervezett a svájci nagykövet és Ruth Mühlethaler asszony. A szervezők többek között Dupka György helytörténész, az 56-os események kárpátaljai kutatóját és Fuchs Andrea grafikust is vendégül látták, akik szintén részt vettek az egyesület napi programjában. Dupka György tájékoztatta a jelenlévőket az Ukrajnában élő magyarság jelenlegi helyzetéről. A fogadást követően a Benczur Szállóban sor került a történészek találkozájára, ülésezett az egyesület tudományos tanácsa, majd ünnepi ülésen emlékeztek az egyesület 25 éves múltjára. Csihák György elnök beszámolója szerint a svájci Zürichben székelő Egyesületnek 141 tagja van, akik a négy világrész 20 országában tevékenykednek. 6 országban húsz alkalommal rendeztek őstörténeti találkozót, kiadott az egyesület 55 könyvet, tulajdonosa lett a magyar nemzeti lexikonnak, az Encyclopaedia Hungarica-nak. Ez a négy kötetes mű Kanadában készült, 18 éven át, 844 személy munkája eredménye.

2009. november 16. A Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) és a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) szervezésében került sor a beregszászi székhelyű Európa-Magyar Házban arra a találkozóra, melyen jelen volt a most 75. születésnapját ünneplő Pomogáts Béla, a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – az Anyanyelvi Konferencia elnöke, valamint az Együtt szerkesztőbizottságának néhány tagja. A vendégeket Kocsis Mária, a KAMOT, és Dupka György, a MÉKK elnöke köszöntötte. A találkozó résztvevői megvitatták az ukrajnai emeltszintű érettséginek az itteni nemzetiségi

iskolák végzőseit hátrányosan érintő kérdéseit, a magyar tankönyvek hiányának, a magyar iskolák csökkenő diáklétszámának problémáját stb. Mind Pomogáts Béla, mind a vendéglátók hangsúlyozták: a kérdés megoldásában fontos szerepet játszik/játszhat a Magyar Köztársaság vezetése, ha következetesen kiáll és támogatja a kárpátaljai magyarokat anyanyelvi oktatásuk megőrzéséért és fejlesztéséért folytatott küzdelmében. A továbbiakban Vári Fábián László József Attila-díjas költő, az Együtt szerkesztője ismertette az egyetlen kárpátaljai irodalmi és művészeti folyóirat szerepét, jelentőségét, és vázolta feladatait. Nagyra értékelte Nagy Zoltán Mihály lelkiismeretes munkáját, illetve szólt a fiatalokra váró feladatokról is. Dupka György a kárpátaljai hungarikumok megtalálásának, összegyűjtésének és megőrzésének fontosságát ecsetelte. A találkozón Pomogáts Béla könyvcsomagot adott át az Európa-Magyar Ház könyvtárának.

2009. november 16. A MÉKK és a KMMI kezdeményezésére irodalombarátok keresték fel az ősi a Munkácsi várat, ahol egykor Kazinczy Ferenc raboskodott. A nagy nyelvújító 250. születésének évfordulója és a Magyar Nyelv Éve alkalmából emlékbeszédet tartott Pomogáts Béla irodalomtörténész, a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia elnöke. Ezt követően Pomogáts Béla (AK), Dupka György író (MÉKK), Kótun Jolán pedagógus (Rákóczi Kör), Vári Fábián László József Attila-díjas költő (MIKICS), Kocsis Mária pedagógus (KAMOT) az általuk képviselt szervezetek nevében megkoszorúzták az egykori tömlőc falán elhelyezett emléktáblát.

2009. november 20. Megemlékezés a sztálinizmus kárpátaljai áldozataira. A szomorú évforduló kapcsán Beregszászon az Európa-Magyar Házban kiállítással, könyv- és filmbemutatóval egybekötött konferenciára került sor. Zubánics László történész megnyitó beszédében arra emlékeztetett, hogy a *málenkij robot* következményei máig hatnak. Pocsai Vince református lelkész, bibliai példán, a zsidók egyiptomi rabságához hasonlította az 1944 novemberét követő időszakot. Tóth Mihály, a Szolvyai Emlékpark Bizottság elnöke szólt a tizenöt évvel ezelőtt indult kezdeményezésről, a park létrehozásának körülményeiről. Lőrincz P. Gabriella néhány megindító lágerverset mondott el. A mártírokra emlékezett Scherczer Károly beregszászi magyar konzul, Kuzmányi István, a MeH kisebbség és nemzetpolitikai szakállamtitkársága nemzetpolitikai ügyek főosztályának tanácsosa. Idős Pocsai Vince túlélő a lágerevekről, a megpróbáltatásokról beszélt. Matkovits Kretz Eleonóra, a Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre elnöke az Utak a gyökerekhez elnevezésű eu-s projekt megvalósulásáról számolt be. A projekt lényege, hogy a Magyarországon és Kárpátalján élő fiatalok csoportja mélyinterjúkat készített a lágereket megjárta, főként német gyökerekkel rendelkező túlélőkkel, levéltárakban kutatott, majd egy huszonhárom fős csapat a nyár folyamán ellátogatott a szenvedések egyik helyszínére, a Donyec-medencébe. Kizman Zoltán, a kárpátaljai németek Újjászületés elnevezésű megyei szervezetének elnöke arról szólt, hogy mennyire tarthatatlan és embertelen volt a kollektív bűnösség elve, melynek alapján több ezer kárpátaljai németet hurcoltak meg ártatlanul. A kárpátaljai magyar nemzetiség legnagyobb tragédiáját az elmúlt két évtized során közel húsz kötetben sikerült feltárni, tájékoztatott Dupka György, a MÉKK elnöke, az Intermix kiadó igazgatója. Köztük több visszaemlékezés, lágernapló, dokumentumgyűjtemény, lágervers látott napvilágot. Több mint élettörténetek, sorsok címmel az Európa-Magyar Házban megnyílt az a kiállítás, amelyet a pécsi Janus Pannonius Múzeum munkatársai állítottak össze, s amelyben a baranyai sváb asszonyok szólnak meghurcoltatásukról, a túlélésről, és a szoros, megrendíthetetlen szolidaritásról emberek és nemzetek között. Walterné Müller Judit igazgatóhelyettes, a kiállítás főszervezője Beregszászon beszámolt arról, hogy a kutatómunka során milyen emberi sorsok tárultak fel. A résztvevők ezután Havasi Jánosnak a *málenkij robotról* szóló dokumentumfilmjét tekinthették meg. Az MTV határon túli szerkesztőségének vezetője, a

film vetítése előtt beszámolt az előzményekről, s arról, hogy a helyszínen, tehát a Donyec-medencében a forgatócsoport nagyon jó fogadtatásban részesült

2009. November 20. – december 5. A Lembergi Magyarok Kulturális Szövetsége 20 éves évfordulója alkalmából a Lembergi Ötletek Múzeumában az évekkel ezelőtt elhunyt Ilku Marion festőművész, grafikus karikatúra-emlékkiállítását rendezték meg Szarvas Gábor LMKSZ-elnök irányításával.

2009. november 21. Beregszászon, a szokás szerint most is az egykori pénzügyőrség falán elhelyezett emléktáblánál gyülekeztek. Ez volt az egyik beregszászi gyülekezőhely. Szomorú Erzsébet-nap köszöntött a város lakóira 1944 novemberében, hisz e jeles névnapon már a magyar férfiak zömét begyűjtötték, mondta Csobolya József történelemtanár, a megemlékezés szónoka. A koszorúk elhelyezését követően az emlékezők a Puskin téren felállított nemrég felújított emlékműhöz vonultak. Pirigyi Béla, a Beregvidéki Kulturális Szövetség elnöke köszönetet mondott a Magyar Köztársaság Külügyminisztériumának a felújításhoz nyújtott anyagi támogatásért. A továbbiakban Zubánics László történész, lapszerkesztő, az UMDSZ Országos Tanácsának elnöke szólt az egybegyűltekhez. Nagy András túlélő felidézte a légerekben töltött nehéz időszakot. Megszólalt az emlékmű lélekharangja. A koszorúzás előtt az egybegyűltek csendesen imádkoztak az odahaltak lelki üdvéért.

2009. november 21. A szolyvai Emlékparkba igyekvők a hagyományokhoz hűen az idén is megkoszorúzták a szolyvai honfoglalási harcok emlékművét (Szolyva paszikai bejáratánál). Az egybegyűltek Vass István, a szolyvai Kulturális Szövetség elnöke köszöntötte.

2009. november 21. A Mártírok kápolnájának elhangzott harangzúgása után a Szolyvai Emlékparkban a megemlékezési és koszorúzási gyászünnepséget dr. Tóth Mihály, a Szolyvai Emlékparkbizottság elnöke nyitotta meg. Dupka György, az emlékparkbizottság titkára beszámolt az új fejleményekről, a magyarországi német civilszervezetekkel kialakított gyümölcsöző tevékenységről, melynek köszönhetően márványtábla felavatására került sor a következő (magyar és német) felirattal „Magyarországról és az elcsatolt területekről 1944-45-ben a sztálini légerekbe kényszermunkára deportált és ott elhunyt német és magyar nemzetiségű nők és férfiak emlékére.” A központi siratófalán elhelyezett márványtáblát Matkovits Kretz Eleonóra, a Magyarország Németek Pécs-baranya Megyei nemzetiségi Körének elnöke és Müller Judit múzeumigazgató-helyettes a küldöttség tagja leplezte le. Az elnökasszony szólt arról, hogy miképpen próbálják bevonni a fiatalokat abba a kutatásban, melynek célja éppen a 65 évvel ezelőtt kezdődő elhurcolások vizsgálata, megismerése. Beszédet mondott Köteles László, a szlovák parlament MKP-s képviselője, Furik Csaba, a szlovákiai kisgéres polgármestere, Nagy András beregszászi túlélő. Ezt követően elhelyezték koszorúikat a kárpátaljai, a magyarországi és a szlovákiai civilszervezetek képviselői. A Magyar Köztársaság nevében Kuzmányi István tanácsos koszorúzott. Ugyanitt a Mártírok Kápolnájában gyertyát gyújtottak és imádkoztak az ártatlanul elhunytak lelki üdvéért.

2009. november 22.- december 1. Harmadszor rendezett alkotótábort a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesülete a Beregszászi Járási Benében. A több mint egyhetes tábor munkájában részt vett Soltész Péter, Soltész Gabriella, Réti János, Klisza János, Nigriny Edit, Fuchs Andrea ungvári és Kutasi Xénia, Juhász László beregvidéki képzőművész, valamint Nigriny Szabolcs újságíró, aki művészportrékat, mély-interjúkat tartalmazó gyűjtemény elkészítésén fáradozott, amely a Himnusz születésének napján fog

megjelenni. A táborban sor került az elkészített munkák szakmai elemzésére, alkotó művészeti kérdéseket érintő eszmecserekre és a jövő évi program megvitatására is. Az Alkotótáborban született művekből a jövő év januárjában Magyar Kultúra Napján nyílik majd kiállítás Ungváron és Beregszászban is.

2009. november 24. A budapesti Heltai Gáspár Unitárius Könyvesboltban az Osztováta Együttes „Kézfogás határok nélkül” címmel zenés irodalmi estet szervezett. Az egybegyűltek előtt fellépett Czébely Gabriella költő és Legyel János író, akik az Együtt c. folyóirat szerzői köréhez tartoznak. A két beregszászi származású alkotó az Intermix Kiadónál nemrég megjelent könyveiket mutatták be (Czébely Gabriella: Holló hajam vánkosán, versek a szerző illusztrációival., Lengyel János, Halott ember karácsonya. Interjúk).

2009. november 25. A Benei Faluház kiállítótermében Dupka György, a MÉKK elnöke és Szuhán András polgármester megnyitotta a benei Kutasi Xénia és Juhász László fiatal festőművészek kiállítását, valamint Soltész Péter, Soltész Gabriella, Réti János, Klisza János, Nigriny Edit, Fuchs Andrea bemutatta az alkotótáborban született legújabb munkáit. Ezt követően író-olvasó találkozó zajlott le az ungi, beregi alkotóértelmség képviselőivel. Ugyancsak bemutató kiállítás nyílt az Intermix Kiadó legújabb kiadványaiból. A Kárpátaljai magyar Művelődési Intézet munkájáról Zubánics László elnök számolt be. Vári Fábíán László József Attila díjas költő az Együtt című folyóirat eddigi számait és a benne szereplő kárpátaljai szerzők tevékenységét ismertette.

2009. november 26. Budapesten a Magyar Írószövetség székházában lezajlott a Határtalan irodalom c. tanácskozás a Magyar Írószövetség szervezésében, amelyet Elek Tibor irodalomtörténész nyitott meg. A rendezvény célja, hogy áttekintse a rendszerváltás után indult határon túli írónemzedék alkotásait, valamint fölhívja a figyelmet a határon túli magyar könyvkiadókra és műhelyekre. Az előadók közül a debreceni Bertha Zoltán irodalomtörténész Új Vetés. Fiatal nemzedékek a kárpátaljai magyar irodalomban címmel tartott előadást. Pácsi Györgyinek, az Új Könyvpiac főszerkesztőjének vitaindítója után, a határon túli könyvkiadók, műhelyek bemutatkozó előadása programkörben többek között Dupka György, az Intermix Kiadóról számol be. Az Erős Kinga kritikus által moderált rögtönzött műhely – határon túli fiatal alkotók estjének kárpátaljai résztvevői közül Bakos Kiss Károly költő, az Együtt c. folyóirat kritikai rovatának szerkesztője és Penckófer János író, irodalomtörténész verseket és kisprózákat olvasott fel. A rendezvényt többek között megtisztelte Füzesi Magda és Lőrincz P. Gabriella költő valamint Lengyel János író, akit a napokban a Magyar Írószövetségben nyert tagfelvételt.

2009. november 27 - 28. Budapesten a Fortuna Szálloda- és Étteremhajón lezajlott a „Túlélési stratégiák” c. konferencia, valamint a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága - Anyanyelvi Konferencia elnökségi és választmányi ülése. Többek között döntés született arról, hogy az Anyanyelvi Konferencia 2009. Augusztus elején tervezett tisztújító közgyűlését és a társaság 40 éves tevékenységét értékelő konferenciát ezúttal Beregszászban fogják megtartani. Továbbá az Anyanyelvi Konferencia Zubánics László történészt és Fuchs Andrea grffikust rendes tagjának nyilvánította. Dupka György elnökségi, Mézes Rudolf választmányi tag és Pomogáts Béla elnök kezdeményezésére az AK-tagok KÖZÖS NYILATKOZAT-ot fogadtak el: „A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága - Anyanyelvi Konferencia – mindig elkötelezett volt nemzeti nyelvünk és kultúránk védelmében, és elkötelezett volt a közép-európai régió nemzeteinek és kultúráinak együttműködése mellett. Most mind a két – általunk történelmi értelemben fontosnak tartott

ügy – veszélybe került: a szlovákiai és az ukrainai nyelvtörvények és kapcsolódó rendeletek jogsértő módon, szembefordulva az európai népek együttélésének hagyományaival és erkölcsi rendjével, csapást mérnek a kisebbségi nyelvhasználatra és ezzel a térség nemzeteinek összefogására. A magyar-szlovák és a magyar-ukrán együttműködés nem lehet eredményes és hiteles akkor, ha a magyar kisebbségi közösségek és kisebbségi kultúrák háttérbe szorítását, esetleg felszámolását célzó rendelkezések érvényesülnek. Határozottan tiltakozunk, óvást emelünk azon rendelkezések ellen, amelyek sértik az emberi méltóságot, szembefordulnak a demokrácia és az európai egység alapvető értékeivel és elveivel, semmibe veszik az európai unió követelményeit és jogi rendelkezéseit. Felszólítjuk a magyar kormányzatot, a régió civil szervezeteit, az európai értékek védelmében illetékes uniós intézményeket, valamint a szlovák és az ukrán demokratákat, hogy lépjenek fel a nyelvtörvények és nyelvrendeletek ellen. Meggyőződésünk szerint ez szolgálja a szlovák és az ukrán demokrácia ügyét, az európai és a regionális összefogás érdekeit.

Budapest, 2009. november 28. az Anyanyelvi Konferencia választmánya”.

2009. November 28. Ukrajna-szerte és Kárpátalján is az Éhínség Áldozataira emlékeztek.

2009. November 28. Ungváron, a Kárpátaljai Nemzetiségek Kulturális Központjában a Kárpátaljai Nemzetiségek Ligájának újjászervezéséről tárgyaltak és döntöttek a magyar, cigány, orosz, román, szlovák, zsidó, német, cseh és lengyel civilszervezetek megjelent képviselői a Ruszin Néptanács kezdeményezésére. A MÉKK-et Mihalkó Márta elnökségi tag képviselte.

2009. November 29. A Dél-alföldi 56-os Vitézi Rend fórumot tartott a beregardói református egyház parókiáján.

2009. november folyamán a „malenkij robot” 1944-es elhurcoltjaira és mártírjaira emlékeztek, koszorúzások voltak megyeszerte a magyarlakta településeken.

Összeállította: Dupka György, Zubánics László

Ön a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége hírlevelét olvassa. A hírlevél irodalmi, művészeti híreket, információkat tartalmaz.

A levelezési lista nyilvános, ahhoz bárki csatlakozhat, s bármely tag felvetetheti mások címét.

Vagy küldjön levelet a titkarsag@mekk.uz.ua, kmmi@swi.net.ua email címre.